

GDK-1044

Seat No. _____

B. A. (Sem. I) Examination

January - 2016

Sanskrit : Paper-102*(Core Elective)*

(१) दशकुमारचरितम् उ.-६

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ गमे ते ॐ गद्यभंडोनुं भाषान्तरं करो :

१४

(१) ततोऽल्पीयसा कालेन राज्ञः प्रियमहिषी मेदिनी नामकं पुत्रमसूत । समुत्पन्ना चैका दुहिता । साद्य कन्दुकावती नाम सोमापीडां देवीं कन्दुकविहारेणाराधयितुमागमिष्यति । तस्यास्तु सखी चन्द्रसेना नाम धात्रेयिका मम प्रियासीत । सा चैषु दिवसेषु राजपुत्रेण भीमधन्वना बलवदनुरुद्धा । तद्गहमुत्कण्ठितो मन्मथशरशल्यदुःखोद्धिग्गचेता कालेन वीणायाः खेणात्मानं किंचिदाश्वासयन्विबिसुमध्यासे इति ।

(२) अहं चानङ्गविह्वलः स्ववेश्म गत्वा कोशदासेन यत्नवदत्युदारं स्नानभोजनादिकमनुभावितोऽस्मि । सायं चोपसृत्य चन्द्रसेना रहसि मां प्रणिपत्य पत्युरंसमंसेन प्रणयपेशलमाधट्टयन्त्युपाविशत् । आचष्ट च हृष्टः कोशदासः - 'भूयासमेवं यावदायुरायताक्षि ! त्वत्प्रसादस्य पात्रम्' इति । मया तु सस्मितमभिहितम् - 'सखे ! किमेतदाशास्यम् । अस्ति किंचिदञ्जनम् । अनया तदण्ठनेत्रया राजसूनुरूपस्थितो वानरीमिवैनां द्रक्ष्यति विरसुश्चैनां पुनस्त्यक्ष्यति' इति ।

(३) सेयमाकृतिर्न व्यभिचरति शीलम् । आसज्जति च मे हृदयमस्यामेव । तत्परीक्ष्यैन्तमुद्गहेयम् । अविमृश्यकारिणां हि नियतमनेकाः पतन्त्यनुशयपरम्परा इति । स्निग्धदृष्टिं राचष्टे - 'भद्रे ! कच्चिदस्ति कौशलं शालिं प्रस्थेनानेन संपन्नमाहारमस्मानभ्यवहारयितुम् ?' इति ततस्तया वृद्धदासी साकूतमालोकिता । तस्य हस्तात्प्रस्थमात्रं धान्यमादाय क्वचिदलिन्दोद्देशे सुसिलसंमूष्टे दस पादशौचमुपावेशयत् ।

(૪) અસ્તિ સૌરાષ્ટ્રેષુ વલભી નામ નગરી । તસ્યાં ગૃહગુપ્તનામનો ગુહ્યકેન્દ્રતુલ્યવિભવસ્ય નાવિકપતેર્દુહિતા રત્નવતી । તાં કિલ મધુમત્યાઃ સમુપાગમ્ય બલભદ્રો નામ સાર્થવાહપુત્રઃ પર્યળમૈષીત્ । તયાપિ નવવધ્વા રહસિ રભસવિધિતસુરતસુખો ઝટિતિ દ્વેષમલ્પેતરં બબન્ધ । ન તાં પુનર્દ્રષ્ટુમિષ્ટવાન્ । તદ્ગૃહાળમનમપિ સુહૃદ્વાક્ય શતાતિવર્તી લગ્નયા પરિજહાર । તાં ચ દુર્ભગાં તદાપ્રભૃત્યેવ 'નેયં રત્નવતી, નિમ્બવતી ચેયમ્' ઇતિ સ્વજનઃ પરજનશ્ચ પરિબભૂવ ।

૨ કથા અને આખ્યાયિકાનાં લક્ષણો જણાવી દશકુમારચરિત કથા છે ૧૪
કે આખ્યાયિકા તે અંગે ચર્ચા કરો. (૩૦૦ શબ્દોમાં)

અથવા

૨ દંડીની ગદ્યશૈલી વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૩૦૦ શબ્દોમાં) ૧૪

૩ મિત્રગુપ્ત વૃત્તાંતની સમીક્ષા તમારા શબ્દોમાં આલેખો. ૧૪
(૩૦૦ શબ્દોમાં)

અથવા

૩ દંડીની પાત્રાલેખન કલા વિશે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૩૦૦ શબ્દોમાં) ૧૪

૪ ગમે તે બે વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : (૧૫૦ શબ્દોમાં) ૧૪

(૧) દંડીનું જીવન અને વ્યક્તિત્વ

(૨) 'દશકુમારચરિતમ્' શીર્ષક

(૩) કન્દુક નૃત્ય

(૪) ધૂમિનીનું વૃત્તાંત.

- (૧) દંડીના ગ્રંથો કેટલા છે ? કયા-કયા ?
- (૨) દંડી શેના માટે જાણીતા કવિ છે ? તે દર્શાવતો શ્લોક કયો છે ?
- (૩) દંડીના પાંડિત્ય વિશે જણાવો.
- (૪) બ્રહ્મરાક્ષસે પૂછેલા પ્રશ્નો જવાબ સહિત જણાવો.
- (૫) સમુદ્રમાં મિત્રગુપ્ત કેવી રીતે બચ્યો ?
- (૬) ગુણિયલ પત્ની મેળવવા શક્તિકુમારે શું કર્યું ?
- (૭) વર્તમાનકાળના પરસ્મૈપદી અને આત્મનેપદીનાં પ્રત્યયો લખો.
- (૮) भू, त्यज् ધાતુનાં વર્તમાનકાળ પ્રથમ પુરુષ એકવચનનાં રૂપો લખો.
- (૯) गम्, नृत् ધાતુનાં વર્તમાનકાળ ત્રીજો પુરુષ બહુવચનનાં રૂપો લખો.
- (૧૦) पच्, विद् ધાતુનાં હ્યસ્તન ભૂતકાળનાં ત્રીજો પુરુષ એકવચનનાં રૂપો લખો.
- (૧૧) लभामहे, युध्यन्ते રૂપો ઓળખાવો.
- (૧૨) अपठन्, अभजथा: રૂપો ઓળખાવો.